

El crepuscle dels farsants

L'ASSAIG DEL PROFESSOR IGNACIO SÁNCHEZ-CUENCA 'LA DESFACHATEZ INTELLECTUAL' HA FET VISIBLE LA INANITAT CULTURAL I LA MISÈRIA MORAL D'ALGUNS DELS ESCRITORS ESPANYOLS MÉS MEDIÀTICS

En el si de les societats democràtiques avançades, les decisions importants requereixen consensos sòlids. Aquest procés pot arribar a tenir un abast col·lectiu molt gran i complex. Per assolir-lo primer cal un debat, i per consumir-lo, una deliberació. Tots aquests consensos, debats i deliberacions no reposen en el nores, evidentment: sorgeixen de coses tan diferents com els discursos parlamentaris, els articles d'opinió com aquest, les converses del Twitter o les tertúlies radiofòniques. En una dictadura, en canvi, no cal argumentar gran cosa, perquè la majoria de decisions van acompanyades simplement de coerció: amb quatre garratades n'hi ha de sobres.

S'argumenta al Parlament, sí, però també a les humils reunions de les comunitats de propietaris. S'argumenta en una aula, o en un consell d'administració, o en una taula de negociació, o en una sentència judicial. Com més complexa és una societat i més heterogenis són els grups que la componen, més cura cal tenir a l'hora de ser intel·ligibles, coherents i persuasius. El canvi polític més important que ha experimentat la Catalunya dels darrers anys va tenir com a catalitzador principal (tot i que no únic) la literalitat d'una sentència del Tribunal Constitucional espanyol sobre l'Estatut de 2006 feta pública a començaments d'estiu de 2010. De la mateixa manera, un bon argument en un debat televisat pot arribar a decidir unes eleccions, i una intervenció parlamentària ben estructurada pot modificar decisions molt importants. Un article d'opinió –recordem el cèlebre *J'accuse* de Zola, a finals del XIX– de vegades és capaç de sotragar la consciència de tot un país. Però les coses –ai– no són tan senzilles...

Fa ben poques setmanes, el professor madrileny Ignacio Sánchez-Cuenca

FERRAN SÁEZ MATEU

ha publicat un assaig extraordinari per moltes raons. N'assenyalo les dues més importants: perquè està molt ben documentat i argumentat i, el que és més important, perquè és inusualment valent. El llibre es diu *La desfachatez intelectual* i està publicat a Los libros de la catarata. No és un llibre destraler, sinó una anàlisi minuciosa d'articles d'opinió publicats per personatges majoritàriament sorgits i/o vinculats al diari *El País*, com ara Jon Juaristi, Fernando Savater, Félix de Azúa, Antonio Muñoz Molina, Mario Vargas Llosa, Javier Cercas, o José Antonio Marina o Arturo Pérez-Reverte. El rigor de l'anàlisi no exclou l'humor àcid, però. "*El tono del artículo* [d'Arturo Pérez-Reverte]

recuerda al de un borracho que continúa su perorata cuando todos los parroquianos ya han regresado a sus casas y el bar está a punto de cerrar".

L'admirat Joan Francesc Mira –confesso que sempre llegeixo *El Temps* començant pel final, per la seva pàgina– ja ha fet moltes disseccions d'aquesta mena; la darrera, si no vaig errat, a propòsit d'una de les darreres rucades de Félix de Azúa, personatge cada cop més es-pèrpentic que, per pura inèrcia, acabarà tornant al punt de partida, és a dir, el pijo-falangisme. Però al professor Mira –o a mi mateix, o a molts altres– ens poden retreure que des de la perspectiva de l'adscripció nacional calcem del peu que calcem i, en conseqüència, no podem ser del tot imparcials amb tipus com Juaristi o Savater, etc. Aquest és justament el retret que no se li pot fer de cap manera a Sánchez-Cuenca. Ha fet un dibuix realista dels "figurones", com diu ell mateix, que han marcat l'opinió pública espanyola dels darrers 30 anys. És un retaule que reflecteix el crepuscle dels farsants, personatges intel·lectualment irrisoris com Savater que, a còpia de fer-se passar per grans figures de la filosofia europea, s'han arribat a creure que eren alguna cosa més que accessoris circumstancials del Ministeri de l'Interior.

Torno al començament de l'article: les grans deliberacions col·lectives exigeixen intel·lectuals honestos, no borrarxos que parlen sols, ni desaprensus venedors de fum, ni impostors polivalents. La generació d'intel·lectuals espanyols que descriu Sánchez-Cuenca té poc o gens a veure amb la del 27, o amb la del 98. No passarà pas a la història, i si ho fa serà a causa de la seva insòlita barra, de la seva descarnada i ben pagada deshonestedat, del seu ressentiment, de la seva inanitat.

Escriptor i professor a la URL